

- Greenberg, M. L. 2002–2003. Common Slavic: Progress or Crisis in Its Reconstruction? Notes on Recent Archaeological Challenges to Historical Linguistics. *International Journal of Slavic Linguistics and Poetics* 44–45, 197–209.
- Holzer, G. 2008. Strukturelle Besonderheiten des Urslavischen. In: Lubotsky, A. – Schaeken, J. – Wiedenhof, J. (eds.): *Evidence and Counter-Evidence. Essays in honour of Frederik Kortlandt. Volume 1: Balto-Slavic and Indo-European Linguistics*. Amsterdam – New York, 201–212.
- Izdebski, A. 2011. The Slavs' political institutions and the Byzantine policies (ca. 530–650). *Byzantinoslavica* 69, 50–69.
- Květina, P. 2010. Archeologie smyšlené identity. *Archeologické rozhledy* 62, 629–660.
- Lunt, H. G. 1984–1985. On Common Slavic. *Zbornik Matice srpske za filologiju i lingvistiku* 27–28, 417–422.
- Lunt, H. G. 1985. Slavs, Common Slavic, and Old Church Slavonic. In: *Litterae Slavicae Medii Aevi Francisco Venceslao Mareš Sexagenario Oblatae*. Ed. J. Reinhart, München, 185–204.
- Nuorluoto, J. 1994. *Die Bezeichnung der konsonantischen Palatalität im Altkirchenslavischen. Eine graphematisch-phonologische Untersuchung zur Rekonstruktion und handschriftlichen Überlieferung*. München.
- Pleterski, A. 2009. The inventing of the Slavs or inventive Slavs? O ideovém světě a způsobu bydlení starých Slovanů. *Archeologické rozhledy* 61, 331–336.
- Pritsak, O. 1983. The Slavs and the Avars. In: *Gli Slavi occidentali e meridionali nell'alto medioevo, Spoleto, 15–21 aprile 1982, t. I*. Spoleto, 353–435. (Settimane di studio del Centro italiano di studi sull'alto medioevo XXX.)
- Profantová, N. 2009. Kultura s keramikou pražského typu a problém šíření slavinity do střední Evropy. K článku Florina Curty. *Archeologické rozhledy* 61, 303–330.
- Šaur, V. 1996. recenze Nuorluoto 1994. *Slavia* 65, 378–381.
- Trubačev, O. N. 1982–1984. Jazykoznanie i etnogeneza slavjan. Drevnie slavjane po dannym etimologii i onomastiki. *Voprosy jazykoznanija* 1982, č. 4, 10–26, č. 5, 3–17, 1984, č. 2, 15–30, č. 3, 18–29.
- Trubačev, O. N. 1991. *Etnogeneza i kul'tura drevnejšich slavjan. Lingvističeskije issledovanija*. Moskva.
- Tuten, D. N. 2003. *Koineization in Medieval Spanish*. Berlin – New York.
- Udolph, J. 1979. *Studien zu slavischen Gewässernamen und Gewässerbezeichnungen. Ein Beitrag zur Frage nach der Urheimat der Slaven*. Heidelberg.
- Urbańczyk, P. 2000. *Władza i polityka we wczesnym średniowieczu*. Wrocław.
- Urbańczyk, P. (red.) 2006. *Nie-Słowianie o początkach Słowian*. Poznań – Warszawa.
- Vykypěl, B. 2008. Recenze Bermela 2007. *Sbornik prací filozofické fakulty brněnské univerzity A* 56, 284–285.
- Wihoda, M. 2002. Recenze Urbańczyka 2000. *Archeologické rozhledy* 54, 544–546.

Text vznikl za podpory grantu Grantové agentury České republiky „Praslovanština v zrcadle jazykového kontaktu: fonologie a gramatika“ (č. P406/11/P670).

Vít Boček
<vitbocek@gmail.com>

Ernst Kausen: Die indogermanischen Sprachen von der Vorgeschichte bis zur Gegenwart.
Hamburg: Buske 2012. XXXVI + 744 s. ISBN 978-3-87548-612-4. 68 euro

Kniha, na niž zde chceme krátce upozornit, má dvě hlavní části. První tvoří dvě kapitoly, v nichž se je líčí nejdřív stručněji historickosrovnávací metoda (*1 Die komparative Methode*, s. 1–34) a nato

obsáhleji indoevropská jazyková rodina a praindoevropština (2 *Indogermanisch als genetische Einheit*, s. 32–104). Druhou část pak tvoří kapitoly o jazycích jednotlivých větví indoevropských jazyků: o jazycích germánských (s. 105–163), keltských (s. 165–192), italských a románských (s. 193–288), baltských (s. 289–314), slovanských (s. 315–365), o albánštině (s. 367–380), řečtině (s. 381–425), o indoevropských jazycích doložených fragmentárně (s. 427–443), o jazycích anatólských (s. 445–490), o arménštině (s. 491–506), tocharštině (s. 507–520) a o indoiránských jazycích (s. 521–667); nakonec pak je ještě přidána kapitola s přehledem genetické klasifikace jednotlivých indoevropských jazyků (s. 669–692).

Autor knihy je profesorem matematiky a jazykovědcem ve volných chvílích. Čím se má jeho pojednání lišit od ostatních srovnatelných, je to, že nepojednává jen o prehistorii indoevropských jazyků, nýbrž i o jejich historii až do současnosti. K tomu je ovšem třeba poznamenat, že okolnost, že se indoeuropeisté obvykle nezabývají mladší historií indoevropských jazyků, je pochopitelná: indoevropské jazyky tvoří celek právě jen z hlediska jejich genetického popisu; popisovat do přítomnosti, nikoli do minulosti směřovaný vývoj a historii indoevropských jazyků, nemluvě už vůbec o popisu jejich současnosti, vlastně nemá příliš smyslu, protože z těchto hledisek indoevropské jazyky žádný celek netvoří, leda bychom věřili na nějaké formy společenství „krve“. To, co by se tedy u Kausenovy knihy mohlo na první pohled zdát jako záslužné, protože indoeuropeisty obvykle opomíjené, je tak ve skutečnosti vlastně spíš trochu problematické. S tím pak – zjevně nutně – souvisí i to, že při takovém deskriptivním záběru je většina jazyků popisována z ptačí perspektivy, „encyklopedicky“, z druhé či třetí ruky a vyskytnou se i různé zvláštnosti jako např. formulace, že se Česká republika v roce 1993 odtrhla od Slovenska (s. 350), nebo to, že laštině Ondry Lysohorského (s. 351–352) je věnován skoro stejný prostor jako např. slovenštině (s. 352–353). A nakonec tak zůstává otevřena i otázka vůbec po nutnosti sepsání celé knihy. Ale celkově lze po Kausenově knize – s příslušnou opatrností – sáhnout, byť zřejmě ji bude možno nejvíce využívat k metabádáním o představách o jednotlivých indoevropských jazycích v době a prostředí reprezentovaných autorem.

Recenze byla napsána s podporou grantu GAČR č. 13-17435S.

Bohumil Vykypěl
<vykypel@iach.cz>

Nikolaos H. Trunte: Slavia Latina. Eine Einführung in die Geschichte der slavischen Sprachen und Kulturen Ostmitteleuropas. München – Berlin: Otto Sagner 2012. (Slavistische Beiträge, 482, Studienhilfen, 17.) LXVIII + 787 s. ISBN 978–3–86688–207–2 39,80 euro

Obsah této zajímavé knížky je následující. Nejdřív v obsáhlé úvodní, římskými číslicemi paginované části čteme myšlenky ke smyslu slavistiky a účelu této knihy, pojednání o různých písmech v oblasti latinských (nepravoslavných) Slovanů a skicu praslovanštiny. Nato přichází vlastní úvod, rozdělený do čtyř kapitol: o území v prehistorii i historii obývaném Slovanů a jeho členění (s. 1–44), o začleňování latinských Slovanů do rámce křesťanské kultury (s. 45–83), o církevní slovanštině u latinských Slovanů (s. 84–119) a o rolích latiny tamtéž (s. 120–151). Pak následuje oddíl o jazycích a kulturách latinské Slávie ve středověku s kapitolami o staré chorvatštině (s. 152–194), staré češtině (s. 195–242), staré polštině (s. 243–294) a o „periferiích“ západolechické, lužickosrbské, slovinské a slovenské (s. 295–343). V dalším oddíle se pojednává o období humanismu a baroka: nejdříve se píše o recepci humanismu a renesance v latinské Slávii (s. 344–387), pak o době vytváření nových konfesí a jejích aspektech jazykových a kulturních v českých zemích a v Polsku (s. 388–435), nato se pokračuje o počátcích souvislého písemnictví ve zmíněných „latinskoslovanských“ periferiích (s. 436–490) a nakonec se pojednává o protireformaci